

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Проблемні питання застосування практики ЄСПЛ в Україні»

Ступінь вищої освіти	магістр
Освітньо-професійна програма	«Право»
Факультет	юридичний
Кафедра	кримінально-правових та адміністративно-правових дисциплін
Семестр	1
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	професор, д.ю.н. Дроздов Олександр Михайлович
Контактна інформація	drozdov.am1978@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Предметом вивчення дисципліни є система знань про окремі найбільш актуальні питання застосування Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод; особливостей практики Європейського суду з прав людини; порядку залучення практики ЄСПЛ національними судовими інстанціями; розуміння специфіки правовідносин, які виникають у зв'язку з винесенням судових рішень у контексті наявної практики ЄСПЛ.</p>
Мета та цілі	<p>Формування у здобувачів освіти компетентностей щодо: практики функціонування системи захисту прав людини на підставі рішень Європейського суду з прав; практичного використання рішень Європейського суду у національній судовій практиці; особливостей функціонування Європейського суду з прав людини. Дисципліна повинна сприяти формуванню високопрофесійних фахівців у сфері юриспруденції.</p>

Результати навчання	Вміння аналізувати сучасні правові доктрини у сфері захисту прав людини, цінностей та принципів функціонування гуманітарного права. Опанування здобувачами освіти (магістрантами) вказаним курсом спрямоване на впровадження міжнародно-правових стандартів правосуддя у законодавчу і правозастосовну практику української держав, що є необхідним напрямом забезпечення гуманізації сучасного українського судочинства.
Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	Soft skills (соціально-психологічні аспекти професійної компетентності): здатність аналізувати та оцінювати, інтерпретувати; здатність логічно мислити, креативно діяти; планувати та управляти часом, презентувати себе і свою позицію: діяти відповідально.
Пререквізити	Базові знання: «Міжнародне право та національні правові системи»

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод.	<p>Правова характеристика Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Протоколи до Конвенції: загальна характеристика й функціональне призначення.</p> <p>Перелік прав і свобод, закріплених Європейською конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод та додатковими протоколами.</p> <p>Особливості імплементації Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у національні системи права (ратифікація, денонсація та застереження). Принципи співвідношення Конвенції та національних правових норм. Обов'язки України як держави-учасниці Європейської конвенції. Статус Конвенції в Україні.</p>	Анотація матеріалу, практичні завдання
Тема 2. Європейський суд з прав людини: правовий статус.	<p>Порядок формування Європейського суду з прав людини. Структура та повноваження Європейського суду з прав людини. Порядок і форми діяльності суду.</p> <p>Регламент Європейського суду: правова характеристика й функціональне навантаження. Процедури Європейського суду. Значення правових позицій Європейського суду з прав людини.</p> <p>Перспективи реформування Європейського суду з прав людини: передумови й перспективи.</p>	Практичні завдання
Тема 3. Практичні питання процедури звернення до Європейського суду з прав людини.	<p>Право на звернення до Європейського суду з прав людини. Суб'єкти звернення до Суду. Критерії визначення заяв, які можуть бути подані до Європейського суду з прав людини.</p> <p>Практичні аспекти порядку звернення до Європейського суду. Умови прийнятності скарги.</p> <p>Вимоги до заяви, що подається до Європейського суду з прав людини. Практичні аспекти подання заяви.</p>	Практичні завдання
Тема 4. Юрисдикція Європейського суду з прав людини: специфіка	<p>Юрисдикція Європейського суду з прав людини: правова характеристика.</p> <p>Види юрисдикції, притаманної Суду при</p>	Практичні завдання,

<p><i>реалізації.</i></p>	<p>застосуванні ними міжнародних договорів. Предметна юрисдикція (ratione materiae). Територіальна юрисдикція (ratione loci). Юрисдикція в часі (ratione temporis). Юрисдикція за колом суб'єктів (ratione personae).</p> <p>Практика тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї.</p> <p>Особливості практичного застосування норм Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та протоколів до неї.</p>	
<p>Тема 5. Практичні питання розгляду справ у Європейському суді з прав людини.</p>	<p>Джерела правової регламентації процедури розгляду справ у Європейському суді з прав людини. Окремі стадії розгляду справ у Суді: 1) порушення справи; 2) провадження з питання прийнятності скарги; 3) провадження після прийняття скарги; 4) слухання (розгляд справи по суті); 5) прийняття рішення.</p> <p>Види рішень Європейського суду з прав людини. Поняття та характеристика пілотного рішення. Процедура прийняття «пілотних рішень».</p>	<p>Практичні завдання. підготовка презентацій.</p>
<p>Тема 6. Право на справедливий суд (кримінальний процесуальний аспект).</p>	<p>Сфера застосування: поняття «кримінальне обвинувачення». Загальні принципи. Існування «обвинувачення». «Кримінальний» характер обвинувачення.</p> <p>Застосування загальних принципів. Дисциплінарне провадження. Адміністративне, податкове, митне, фінансове і антимонопольне провадження та інші спеціальні провадження. Політичні питання. Вислання і екстрадиція. Різні стадії кримінального провадження, а також суміжних з ним проваджень і наступних оскаржень.</p> <p>Практичні аспекти реалізації права на доступ до суду. Обмеження (імунітет депутата парламенту; процесуальні правила; вимога щодо виконання попереднього рішення; інші обмеження, що порушують право на доступ до суду).</p> <p>Загальні гарантії: інституційні вимоги. Поняття «суд». Суд, встановлений законом. Незалежність і безсторонність суду. Незалежний суд. Безсторонній суд.</p> <p>Загальні гарантії: процесуальні вимоги. Ефективна участь в провадженні. Рівність сторін і змагальне провадження. Вмотивованість судових рішень. Право зберігати мовчання і не свідчити проти себе. Використання доказів. Провокація. Принцип безпосередності. Правова визначеність та розбіжне прецедентне право. Розголошення матеріалів справи до судового переслідування. Переговори між сторонами про укладання угоди про визнання вини.</p>	<p>Практичні завдання. підготовка презентацій</p>
<p>Тема 7. Право на справедливий суд (цивільна частина).</p>	<p>Сфера застосування: поняття «цивільні права та обов'язки». Загальні вимоги до застосування статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Термін «спір» Існування спірного права у національному законодавстві. «Цивільний» характер права. Особисті права: матеріальна складова. Поширення на інші види спорів</p> <p>Застосування статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод до інших процедур, окрім основних.</p> <p>Питання, що не входять до сфери застосування</p>	<p>Практичні завдання. підготовка презентацій</p>

<p>Тема 8. Виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини.</p> <p>Тема 9 Специфіка застосування практики Європейського суду з прав людини в судовій практиці України як джерела права.</p>	<p>статті 6 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.</p> <p>Право на суд. Право на суд і доступ до суду. Відмова від права. Правова допомога</p> <p>Інституційні вимоги. Поняття «суд». Межі юрисдикції. Розгляд справи судом, який має повну юрисдикцію. Виконання рішення суду.</p> <p>Процесуальні вимоги. Справедливість. Публічне слухання. Тривалість судових процедур.</p> <p>Особливості процедур виконання державами рішень Європейського суду з прав людини.</p> <p>Процедура виконання рішень Європейського суду. Виплата відшкодування. Додаткові заходи індивідуального характеру. Заходи загального характеру.</p> <p>Контроль за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.</p> <p>Прецеденти та правові позиції. Рішення Європейського суду та національна судова практика. Особливості практики посилення Конституційного Суду України на практику Європейського суду з прав людини.</p> <p>Особливості застосування практики ЄСПЛ судами загальної юрисдикції.</p> <p>Особливості застосування практики ЄСПЛ в адміністративній практиці.</p>	<p>Практичні завдання. підготовка презентацій</p> <p>Анотація матеріалу, практичні завдання</p>
--	--	---

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Обов'язкова:

1. Гайдулін О. О. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення: навч. посіб. О. О. Гайдулін, В. Ю. Худолей, І. М. Шаркова. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2019. 300 с.
2. Дроздов О. М., Дроздова О. В. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд. Київ, 2018. 624 с.
3. Захист права власності в практиці Європейського Суду з прав людини / упоряд. Л. В. Сидорова. К. : Видавничий Дім «Ратіо Десіденді», 2019. 132 с.
4. Караман І. В., Козіна В. В. Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство. Київ: ВАІТЕ, 2015. 136 с.
5. Посібник зі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: Право на справедливий суд (кримінальний процесуальний аспект) І частина (пункти 1-299) / переклад з англ. мови О. Дроздова, О. Дроздової. 2019. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/posibnik-st-6-kriminalnii-protseualnii-aspekt-1-chastina.pdf (дата звернення: 13.02.2022).
6. Практичний посібник зі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Цивільна частина. Рада Європи/ Європейський Суд з прав людини, 2013. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/posibnik-st-6-kriminalnii-protseualnii-aspekt-1-chastina.pdf (дата звернення: 13.02.2022).
7. Рішення щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini> (дата звернення: 13.02.2022).
8. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. – 2-ге вид. випр., допов. Київ, 2015. 208 с.

Додаткова

9. Бакумов О. С. Правові позиції Європейського суду з прав людини щодо права на вільні вибори: спірні питання практики. Вісник Національної академії правових наук України. 2016. № 3 (86). С. 183-193.
10. Дроздов О. М. Джерела кримінально-процесуального права України / За наук. ред. Ю. М. Грошевий. Харків : СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2008. 208 с.
11. Дроздов О. М. Non bis in idem - європейський орієнтир для забезпечення сталості та єдності судової практики Верховним Судом (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини). *Право України*. 2017. № 6. С. 110–132.
12. Дроздов О. М. Наукові підходи щодо перспектив перегляду у екстраординарних судових провадженнях окремих судових рішень, ухвалених у заочному кримінальному провадженні. *Форум права*. 2015. № 1. С. 92–103.
13. Дроздов О. М. Актуальні питання діяльності захисника під час екстрадиції (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини). *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасне, майбутнє* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.) : у 2-х т. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півден. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України. Одеса : Гельветика, 2017. Т. 2. - С. 358–361.
14. Дроздов О. М. Актуальні питання здійснення захисту від провокації (підбурювання) особи на вчинення злочину у світлі практики Європейського суду з прав людини. *Вісник кримінального судочинства*. - 2016. - № 2. - С. 31-44.
15. Дроздов О. М. Дроздова О. В. Актуальні питання дотримання вимог пунктів 1 та 3 (d) статті 6 Конвенції на прикладі справи Даштан проти Туреччини (з коментарями). *Вісник національної асоціації адвокатів України*. 2017. № 11. С. 29-41
16. Клименко О. М. Як звернутися до Європейського Суду з прав людини Центр правових досліджень. Київ : Видавець Фурса С.Я., 2006. 64 с.
17. Павлюковець Т. Роль та місце рішень ЄСПЛ в українській судовій системі. *Юридична газета online*. 2020. № 22 (728). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/rol>

ta-misce-rishen-espl-v-ukrayinskiy-sudoviy-sistemi.html

18. Практика Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: збірник рішень / уклад.: О. В. Авраменко, А. Я. Хитра, Р. М. Шехавцов. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 358 с.
19. Шаповалова І. С. Рогальська В. В. Застосування практики Європейського суду з прав людини слідчим суддею місцевого загального суду під час здійснення судового контролю : монографія / І.С. Шаповалова, Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 274 с.
20. Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Вид. 2-е, виправ., доп. К. : Реферат, 2007. 848 с.

Законодавство

21. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст.141.
22. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. та додаткові протоколи, рат. Законом України від 17.07.1997 р. (зміни в назві конвенції згідно Закону України від 09.02.2006р.) *Офіційний вісник України*. 2006. №32. Ст. 2371.
23. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № **2341-III** (зі змінами та доповненнями). *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 13.02.2022).
24. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № **4651-VI** (зі змінами та доповненнями). *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 13.02.2022).
25. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р., № 2747-IV (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2005 р., № 5, (№№ 35-36, 37). – Ст. 446.
26. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Постанова Верховної Ради Української РСР від 07 грудня 1984 р. (зі змінами та доповненнями, внесеними Законом України № 5518-VI від 06.12.2012 р.). *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. – додаток до № 51. – ст. 1122.
27. Про адвокатуру: Закон України від 19.12.92 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 9. Ст. 62 (зі змінами та доповненнями).
28. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2003р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. №30. – Ст. 260.
29. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № **2453-VI**. (зі змінами та доповненнями). *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2453-17> (дата звернення: 13.02.2022).
30. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1020-19> (дата звернення: 13.08.2019).
31. Про державне бюро розслідувань: Закон України від 05.01.2017 р. № 794-VIII. URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення 20.08.2019).
32. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>
4. EUR-Lex. – <https://eur-lex.europa.eu/content/welcome/about.html>
5. Цифрові юристи. Цифрова освіта. – <https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-lawyers>

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття відповідно до розкладу, вчасно і в повному обсязі. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчально-методичною літературою (бібліотечні фонди і Всесвітня мережі). Пропущені лекційні заняття відпрацьовуються (усна співбесіда). Відпрацьовувати практичні заняття і самостійні завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (Теми 1-4)	28
Змістовий модуль 1 (Теми 5-9)	32
Підсумковий контроль (залік)	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни